T087 TKL 5 (04) Luận Thập Trụ Tỳ Bà Sa Q1

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1521

LUAÄN THAÄP TRUÏ TYØ BAØ SA Taùc giaû: Boà-taùt Long Thoï. Haùn dòch: Ñôøi Haäu Taàn, Tam Taïng Phaùp sö Cöu Ma La Thaäp.

QUYEÅN 1

Phaåm 1: PHAÀN TÖÏA

Kính laïy chö Phaät möôøi phöông, Cuøng vôùi Ñaïi ñaïo Voâ thöôïng, Cho ñeán caùc chuùng Boà taùt, Taâm kieân coá truù möôøi Ñòa. Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät, Baäc voâ ngaõ vaø ngaõ sôû, Nay giaûi thích nghóa möôøi Ñòa, Tuøy thuaän phaùp Phaät ñaõ thuyeát. Hoûi: Vì lyù do naøo khieán oâng noùi laø muoán giaûi thích veà nghóa cuûa Thaäp ñòa Boà taùt? Ñaùp: Ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh, thieân, nhaân, A-tu-la, ñoù laø saùu neûo hieåm naïn, gaây sôï haõi lôùn nhaát. Heát thaûy chuùng sinh trong caùc neûo aáy cöù troâi qua giaït laïi trong bieån caû sinh töû, tuøy theo nghieäp mình gaây taïo maø maõi laën huïp trong voâ soá lôùp soùng nhaáp nhoâ ñoù. Bieát bao nöôùc maét tuoân, bao gioït söõa traøn, bao moà hoâi, maùu muû tanh noàng laø nhöõng khoái nöôùc ueá taïp ñaùng chaùn. Nhöõng chöùng beänh huûi,

hoùi, gaày coøm, thoå huyeát, lôû loeùt ñaày chaân tay, ung thö, do khí noùng xoâng leân laøm oùi möûa, sình tröôùng. Caùc thöù beänh taät, beänh xaáu aùc nhö vaäy chính laø ñaùm quyû La-saùt quaùi aùc. Buoàn lo saàu khoå laø nhöõng thöù nöôùc luoân khuaáy ñoäng. Khoùc loùc than thôû keâu gaøo laø aâm thanh cuûa muoân ngaøn ñôït soùng döõ doäi. Moïi thöù khoå naõo thoï nhaän chính laø taûng ñaù oác tieâu nôi ñaùy bieån caû. Caùi cheát laø moät bôø doác cao, khoâng ai coù theå vöôït qua ñöôïc. Kieát söû, phieàn naõo, nghieäp höõu laäu laø nhöõng côn gioù xoaùy baát ñònh. Boán loaïi ñieân ñaûo laø nhöõng söï doái traù gaït löøa. Ngu si, voâ minh laø vuøng toái taêm lôùn nhaát. Theo nghieäp aùi maø haøng phaøm phu luoân böôùc ñi trong aáy, töø voâ thæ ñeán nay cöù nhö vaäy maø qua laïi nôi bieån caû soáng cheát, chöa töøng ñeán ñöôïc bôø giaùc ngoä. Ai ñaït tôùi bôø kia thì phaûi vaän duïng moïi khaû naêng ñeå cöùu vôùt voâ löôïng chuùng sinh. Do nhaân duyeân aáy cho neân noùi veà nghóa cuûa Thaäp ñòa Boà-taùt. Hoûi: Neáu ngöôøi khoâng coù khaû naêng tu haønh möôøi ñòa cuûa Boà-taùt, thì khoâng theå vöôït khoûi bieån caû sinh töû chaêng? Ñaùp: Neáu ai tu theo thöøa Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät, thì cuõng vöôït qua ñöôïc bieån sinh töû. Neáu ngöôøi muoán duøng Ñaïi thöøa voâ thöôïng ñeå vöôït qua bieån lôùn sinh töû, thì phaûi tu haønh ñaày ñuû möôøi ñòa. Hoûi: Tu theo thöøa Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät, thì ñeán khi naøo coù theå vöôït qua bieån caû sinh töû? Ñaùp: Ai tu theo thöøa Thanh vaên, thì moät ñôøi laø thoaùt khoûi, hoaëc hai ñôøi, hoaëc laø hôn soá ñoù, tuøy caên trí lanh khoân hay chaäm luït, laïi coøn do nhaân duyeân tu haønh töø ñôøi tröôùc nöõa. Ai tu theo thöøa Bích-chi-Phaät thì baûy

ñôøi laø vöôït khoûi, hoaëc taùm ñôøi môùi vöôït khoûi. Neáu ai tu theo Ñaïi thöøa thì phaûi traûi qua moät Haèng haø sa ñaïi kieáp, hoaëc hai-ba, cho ñeán möôøi traêm ngaøn vaïn ñôøi, hoaëc hôn soá naøy, sau ñoù môùi coù theå tu taäp ñaày ñuû möôøi ñòa cuûa Boà-taùt maø thaønh Phaät, cuõng tuøy trình ñoä lanh khoân hay chaäm luït vaø nhaân duyeân tu haønh töø ñôøi tröôùc nöõa. Hoûi: Phaät, Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät cuøng ñeán bôø beân kia, thì ñoái vôùi söï giaûi thoaùt coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Söï vieäc naøy caàn phaûi phaân bieät. Giaûi thoaùt khoûi phieàn naõo thì khoâng coù gì khaùc nhau, nhôø vaøo söï giaûi thoaùt naøy maø nhaäp Nieát-baøn voâ dö, trong ñoù cuõng khoâng khaùc nhau, vì khoâng coù töôùng. Chæ vì chö Phaät vôùi thieàn ñònh thaâm dieäu, giaûi thoaùt khoûi chöôùng ngaïi, heát thaûy moïi thöù chöôùng ngaïi ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt, laø khaùc bieät ñoái vôùi Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät. Söï khaùc bieät aáy khoâng theå giaûi thích heát ñöôïc, cuõng khoâng theå laáy ví duï ñeå so saùnh. Hoûi: Caùi hoïc cuûa ba Thöøa laø Nieát-baøn voâ dö, neáu trong Nieát-baøn

voâ dö khoâng coù sai khaùc, thì chuùng ta ñaâu caàn phaûi qua laïi trong haèng haø sa ñaïi kieáp trong sinh töû ñeå thöïc haønh ñaày ñuû haïnh tu cuûa möôøi ñòa? Chi baèng theo thöøa cuûa Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät ñeå mau choùng dieät tröø moïi khoå naõo? Ñaùp: Lôøi aáy mang tính chaát yeáu keùm, khoâng phaûi laø lôøi noùi cuûa taâm Ñaïi Bi laøm lôïi ích. Neáu caùc Boà-taùt haønh theo taâm nhoû heïp cuûa oâng khoâng coù taâm Töø Bi, thì khoâng theå sieâng naêng tinh tieán tu taäp möôøi ñòa. Nhö vaäy, haøng Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät cuõng khoâng do ñaâu maø ñöôïc ñoä thoaùt, cuõng khoâng coù ba Thöøa khaùc nhau. Vì sao? Vì taát caû haøng Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät ñeàu phaùt sinh töø Phaät, neáu khoâng coù chö Phaät thì do ñaâu maø coù Thöøa kia? Neáu khoâng tu möôøi ñòa thì laøm sao coù chö Phaät? Neáu khoâng coù chö Phaät thì cuõng khoâng coù Phaùp-Taêng. Cho neân nhöõng gì oâng ñaõ noùi laø laøm ñoaïn maát haït gioáng Tam baûo, khoâng phaûi laø lôøi noùi cuûa baäc Ñaïi nhaân coù trí tueä, vì vaäy khoâng chaáp nhaän ñöôïc. Vì sao? Vì theá gian coù boán haïng ngöôøi: 1. Töï lôïi. 2. Lôïi tha. 3. Goàm caû töï lôïi vaø lôïi tha. 4. Khoâng töï lôïi vaø lôïi tha. Trong aáy, haïng thöù ba laø coù khaû naêng thöïc haønh Töø Bi laøm ích lôïi cho keû khaùc, goïi laø baäc Thöôïng nhaân. Nhö thöôøng noùi: Theá gian thaät laø ñaùng xoùt thöông, Thöôøng laøm traùi chæ vì lôïi mình, Doác loøng theo ñuoåi söï vui söôùng, Rôi vaøo maøng löôùi cuûa taø kieán. Thöôøng oâm aáp lo sôï caùi cheát, Troâi giaït qua laïi trong saùu ñöôøng, Caùc Boà taùt duøng taâm Ñaïi Bi, Luoân luoân thöïc haønh haïnh hieám coù. Luùc chuùng sinh ñoái dieän caùi cheát, Khoâng coù ai coù theå cöùu giuùp, Chìm vaøo trong ñen toái mòt muø, Do maøng löôùi phieàn naõo heä thuoäc. Neáu ngöôøi coù naêng löïc phaùt nguyeän, Thöïc haønh taâm Ñaïi Bi cao caû, Gaùnh vaùc taát caû moïi gaùnh naëng, Laøm nôi nöông töïa cuûa chuùng sinh. Neáu nhö ngöôøi coù taâm quyeát ñònh,

Moät mình nhaän chòu moïi gian lao, Maø ñaït ñöôïc quaû baùo an oån, Mang laïi cho taát caû cuøng vui. Ñöôïc chö Phaät luoân luoân khen ngôïi, Laø ngöôøi cao caû vaøo baäc nhaát, Cuõng laø ngöôøi hieám coù treân ñôøi, Kho taøng vó ñaïi cuûa coâng ñöùc Theá gian coù ngöôøi vaãn thöôøng noùi: Nhaø khoâng sinh con caùi xaáu xa, Chæ coù theå thaønh töïu lôïi mình, Khoâng theå naøo lôïi cho ngöôøi khaùc. Neáu sinh ra laøm ngöôøi toát laønh, Luoân luoân laøm lôïi ích cho ngöôøi, Vaäy thì nhö vaàng traêng troøn ñaày, Vaèng vaëc chieáu saùng trong nhaø aáy. Ngöôøi coù nhöõng coâng ñöùc phöôùc thieän, Bôûi vì ñuû caùc loaïi nhaân duyeân, Lôïi ích theâm nhieàu nhö bieån roäng, Laïi cuõng nhö maët ñaát bao la. Khoâng mong caàu gì vôùi theá gian, Vì loøng yeâu thöông maø döøng laïi, Ngöôøi naøy sinh ra ñöôïc toân quyù, Thoï maïng laâu daøi vaøo baäc nhaát. Nhö vaäy, Thanh vaên, Bích-chi-Phaät ñoái vôùi Phaät, thì vieäc giaûi thoaùt khoûi phieàn naõo duø khoâng sai khaùc, nhöng coù khaùc bieät lôùn, ñoù laø phaûi soáng laâu trong sinh töû ñeå ñoä voâ löôïng chuùng sinh, taïo nhieàu ích lôïi ñeå tu taäp ñaày ñuû möôøi ñòa cuûa Boà-taùt. Hoûi: Phaät coù taâm Ñaïi Bi, oâng laø ñeä töû luoân luoân ca ngôïi Phaät coù loøng thöông xoùt chuùng sinh ñích thöïc nhö ñaõ noùi, oâng duøng caùc loaïi nhaân duyeân phaân bieät roõ raøng ñeå daãn daét laøm cho hieåu bieát. Ngöôøi thöïc haønh taâm Töø Bi nghe ñöôïc thì taâm thanh tònh toâi raát vui thích. Keä tröôùc ñaây oâng noùi veà nghóa cuûa möôøi ñòa mong oâng giaûi thích cho nghe! Ñaùp: Kính laø loøng cung kính. Laïy laø cuùi mình tieáp xuùc vôùi chaân. Heát thaûy chö Phaät laø chö Phaät khaép möôøi phöông trong ba ñôøi. Ñaïi ñaïo Voâ thöôïng laø taát caû caùc phaùp ñeàu nhö thaät thaáy bieát, thoâng suoát, khoâng coøn soùt. Laïi khoâng coù gì hôn cho neân noùi laø Voâ thöôïng. Ñaïo cuûa baäc Ñaïi nhaân tu haønh cho neân goïi laø Ñaïi ñaïo. Chuùng Boà-taùt vì ñaïo Voâ thöôïng maø phaùt taâm haønh trì cho neân goïi laø Boà-taùt.

SOÁ 1521 - LUAÄN THAÄP TRUÏ TYØ BAØ SA - Quyeån 1 83

Hoûi: Chæ coù phaùt taâm thì ñeàu laø Boà-taùt chaêng? Ñaùp: Ñaâu coù chuyeän chæ phaùt taâm maø trôû thaønh Boà-taùt. Neáu ngöôøi phaùt taâm chaéc chaén coù khaû naêng thaønh töïu ñaïo voâ thöôïng môùi goïi laø Boà- taùt. Hoaëc coù ngöôøi chæ phaùt taâm cuõng goïi laø Boà-taùt. Taïi sao vaäy? Vì neáu taùch rôøi khoûi phaùt taâm ban ñaàu thì khoâng theå thaønh töïu ñaïo Voâ thöôïng. Nhö kinh Ñaïi thöøa noùi: “Ai môùi phaùt taâm cuõng goïi laø Boà-taùt, gioáng nhö Tyø-kheo tuy chöa ñaéc ñaïo nhöng cuõng goïi laø ñaïo nhaân”. Ñoù laø Boà-taùt danh töï daàn daàn tu taäp chuyeån thaønh phaùp chaân thaät. Trong phaàn giaûi thích veà ñòa Hoan hyû seõ noùi roäng veà töôùng nhö thaät cuûa Boà-taùt. - Chuùng, laø töø luùc môùi phaùt taâm cho ñeán phaàn vò Kim cang voâ ngaïi giaûi thoaùt ñaïo, trong ñoù bao goàm taát caû caùc Boà-taùt quaù khöù-hieän taïi-vò lai, cho neân goïi laø chuùng. - Taâm vöõng chaéc, laø taâm nhö nuùi chuùa Tu-di, khoâng theå huûy hoaïi, cuõng nhö maët ñaát bao la khoâng theå bò nghieâng ngaõ lay ñoäng. - Truï trong möôøi ñòa, laø töø ñòa Hoan hyû cho ñeán ñòa Phaùp vaân. Sau naøy seõ noùi roäng. Hoûi: Neáu Boà taùt laïi coù coâng ñöùc thuø thaéng, taïi sao chæ khen ngôïi taâm vöõng chaéc? Ñaùp: Boà-taùt coù coâng ñöùc cuûa taâm vöõng chaéc môùi coù, naêng löïc thaønh töïu söï nghieäp lôùn (Ñaïi thöøa), khoâng bò rôi xuoáng Nhò thöøa. Taâm meàm yeáu laø

taâm sôï haõi sinh töû töï nghó raèng vì sao ôû laâu trong sinh töû nhaän chòu nhöõng ñieàu khoå naõo, khoâng baèng nhanh choùng theo haøng Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät ñeå laäp töùc dieät moïi khoå ñau. Hôn nöõa, taâm meàm yeáu laø daønh cho nhöõng keû soáng trong ñòa nguïc, nhö ñòa nguïc Ñaúng hoaït, ñòa nguïc Haéc thaèng, ñòa nguïc Chuùng hôïp, ñòa nguïc Haøo khieáu, ñòa nguïc Ñaïi haøo khieáu, ñòa nguïc Vieâm nhieät, ñòa nguïc Ñaïi nhieät, ñòa nguïc Voâ giaùn; vaø nhöõng ñòa nguïc quyeán thuoäc khaùc nhö, ñòa nguïc löûa ñoát thaønh tro buïi, ñòa nguïc phaân soâi, ñòa nguïc röøng chaùy, ñòa nguïc maùng göôm treân caây, ñòa nguïc ñöôøng ñi toaøn dao, ñòa nguïc coät ñoàng chaùy, ñòa nguïc bò muõi nhoïn ñaâm, ñòa nguïc soâng muoái. Heát thaûy caùc ñòa nguïc aáy ñeàu saép ñaày nhöõng duïng cuï nhö buùa saét, dao nhoïn, kích nhoïn, cung teân baèng saét, chaøy voà, gaäy saét, chuoâng baèng saét, löôõi caøy traâu baèng saét, khieân giaùo saét, coái saét, chaøy saét, baùnh xe saét. Taát caû duïng cuï aáy duøng ñeå tra taán toäi nhaân nhö cheùm, chaët, caét, ñaâm, ñaùnh ñaäp, loät da, loùc thòt, xieàng xích, goâng cuøm, ñoát chaùy, luoäc naáu, tra khaûo baèng roi saét, maùy nghieàn naùt, ñaùnh ñaâm thaân theå toäi nhaân cho nhöø ra. Nhöõng aùc thuù nhö choàn, choù, coïp, soùi vaø sö töû tranh nhau ñeán aên thaân theå aáy. ÔÛ treân thì cuù, quaï, keânh keânh saét bay ñeán moå aên thaân theå aùc quyû doàn ñuoåi toäi nhaân,

hoï phaûi chaïy qua röøng caây daét kieám, treân döôùi ñeàu laø nuùi löûa boác chaùy. Cho baùnh xe löûa caùn ngang coå, roài caàm gaäy saét noùng ñoû ñeå quaát ngaõ, hoaëc laáy caû ngaøn caây ñinh ñoùng vaøo toäi nhaân, hoaëc duøng dao caét goït, naïo löôõi, caét löôõi, roài luøa toäi nhaân vaøo hoûa nguïc taêm toái, khi thaân theå toäi nhaân naùt nhö boät roài ñem giam vaøo choã hoâi thoái. ÔÛ ñaây, thaân theå toäi nhaân bò ñaët leân nhöõng væ saét noùng bao quanh, coøn bò loät da loùc thòt, tay chaân bò troùi chaët, quaêng vaøo vaïc nöôùc soâi, naáu thaân aáy. Nhöõng quaû taï saét lieân tuïc neùm vaøo ñaàu toäi nhaân khieán naõo vôõ tung, maét loài ra. Thaân toäi nhaân phaûi ñeo nhöõng voøng saét noùng, vôùi söùc noùng kinh hoaøng ñoù, maùu tuoân ra lai laùng. Hoaëc coù toäi nhaân phaûi laën xuoáng soâng ñaày phaân thoái, hoaëc phaûi ñi treân ñöôøng aùc tua tuûa dao kieám, nhöõng dao kieám beân treân töï nhieân rôùt xuoáng nhö möa, nhö ngöïa phoùng nhanh, lao vaøo cheùm ñöùt thaân theå. Coù con soâng goàm ñuû nöôùc chua, cay, maën, hoâi thoái, nhöõng keû bò quaêng xuoáng ñoù, thaân theå nöùt ra rôøi raõ chæ coøn boä xöông. Boïn nguïc toát vôùt nhöõng boä xöông aáy ra roài keùo leâ, daäm ñaïp leân... Nhöõng noãi thoáng khoå aáy khoâng cuøng taän, maø toäi nhaân thì cöù phaûi soáng ôû ñoù ñeå höùng chòu, muoán cheát laïi khoâng ñöôïc. Neáu nghe thaáy nhöõng vieäc haõi huøng aáy, ai maø khoâng sôï haõi, caàu mong tu taäp theo Thöøa cuûa Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät? Laïi nöõa, coøn coù ñòa nguïc baêng giaù, ñòa nguïc AÙt-phuø-ñaø, ñòa nguïc Ni-la-phuø-ñaø, ñòa nguïc A-ba-ba, ñòa nguïc A-la-la, ñòa nguïc A-haàu-haàu, ñòa nguïc boâng sen traéng, ñòa nguïc boâng sen xanh, ñòa nguïc boâng sen nhieàu maøu, ñòa nguïc boâng sen hoàng, ñòa nguïc boâng sen ñoû, thöôøng ôû trong choã u toái thaêm thaúm ñaày haõi huøng. Nhöõng ai huûy baùng

Hieàn Thaùnh ñeàu ñoïa vaøo nhöõng nguïc aáy, ôû ñoù coøn nhöõng hình theå nhö nhaø cöûa, phoøng xaù, nuùi non, goø ñoáng, nuùi cao choùt voùt xaáu xí, gioù ruù laïnh khieáp, laøm kích ñoäng noãi ñau thöông, thaân nhö naém coû khoâ, da thòt rôi ruïng nhö laù muøa ñoâng. Reùt buoát da thòt nöùt neû, maùu muû hoâi tanh noàng naëc tuoân ra. Thaân theå phaûi giam mình trong hoâi thoái voâ cuøng khoù chòu. Gioù laïnh quaát vaøo gaây muoân ngaøn cay ñaéng khoå sôû, chæ bieát buoàn raàu khoùc than, taâm khoâng coøn nghó gì khaùc. Cöù gaøo khoùc maø khoâng coù choã naøo nöông töïa. Nhöõng toäi aáy laø do cheâ bai Hieàn Thaùnh maø ra. Nhöõng ai coù taâm hoàn nhuùt nhaùt nghe thaáy nhöõng vieäc kia thì sao khoâng run sôï maø mong caàu tu theo thöøa cuûa Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät? Laïi nöõa, sinh laøm suùc sinh nhö heo, choù, caùo, meøo, choàn, chuoät, khæ, daõ nhaân, coïp, soùi, sö töû, beo, gaáu, voi, ngöïa, traâu, deâ, rít, boø caïp, seân, raén ñoäc, moït, ruøa, thuoàng luoàng, caù traïch, oác, roàng coù söøng, boà caâu, cuù, keânh keânh. Nhöõng caàm thuù aáy taøn haïi laãn nhau. Ngöôøi ta buûa

löôùi baét ñem veà moå, gieát, xeûo thòt aên, khoâng phaûi laø ít. Luùc coøn soáng thì chuùng bò roi, moùc ñaùnh ñaäp, xoû muõi, ghòt ñaàu, baét keùo chôû naëng, coøn bò ñaùnh ñaäp loøi da, loøi thòt, ñau ñôùn khoâng chòu noåi, bò xoâng vaøo khoùi löûa ñoát, khoå ñoäc bieát chöøng naøo. Khi cheát chuùng coøn bò loät da, aên thòt. Nhöõng noãi thoáng khoå voâ cuøng nhö vaäy, nhöõng keû taâm hoàn yeáu ñuoái, heøn nhaùt thaáy nghe vieäc aáy sao khoâng run sôï, khoâng mong caàu theo Thöøa Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät? Laïi ôû trong loaøi quyû ñoùi, coå nhö caây kim, mieäng luoân boác löûa, coù quyû ñoùi chuyeân aên ñoà oùi möûa, coù quyû ñoùi aên ñoà dô trong thau giaët, coù quyû ñoùi aên maùu muû, coù quyû ñoùi aên cöùt ñaùi, coù quyû ñoùi teân Phuø-ñaø, coù quyû ñoùi teân Cöu-baøn-traø, coù quyû Daï-xoa, quyû La-saùt, quyû Tyø-xaù-xaø, quyû Phuù-ñôn-na, quyû Ca-la Phuù-ñôn-na vaø nhieàu loaïi quyû khaùc. Boïn quyû naøy raâu toùc roái nuøi, moùng tay daøi, loã muõi to, trong mình nhieàu doøi boï, hoâi thoái ñaùng kinh tôûm, bò ñoïa ñaøy trong ñoùi khaùt, ganh gheùt, keo kieät, chuùng luoân khoå naõo böïc boäi. Chuùng chöa töøng ñöôïc aên, neáu aên thì ñoà aên khoâng qua khoûi yeát haàu. Chuùng thöôøng chaïy ñi tìm maùu muû, cöùt ñaùi, ñôøm daõi, muõi daõi, nöôùc dô trong chaäu. Nhöõng con maïnh laán laáy ñöôïc nhöng laïi khoâng aên ñöôïc. Chuùng loõa loà neân noùng laïnh caøng gioäi vaøo cô theå. Gioù ñoäc thoåi khieán thaân theå quaèn quaïi ñau nhöùc, eâ aåm. Ngoaøi ra coøn bò muoãi moøng, truøng ñoäc ruùt ræa aên thaân cuûa chuùng, buïng coàn caøo ñoùi khoå nhö löûa ñoát. Nhöõng taâm hoàn yeáu ñuoái khi nghe nhöõng vieäc aáy laøm sao khoâng sôï haõi, khoâng mong caàu Thöøa Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät? Trong theá giôùi con ngöôøi bò khoå do aân aùi lìa tan, khoå do oaùn gheùt maø cöù phaûi gaëp, khoå vì giaø, vì beänh, vì cheát, vì cô cöïc ngheøo heøn, mong heát cöïc khoå. Coù bieát bao caûnh khoå nhö vaäy, ngay caû caùc coõi trôøi, A-tu-la cuõng khoâng traùnh khoûi khoå, vì thôøi gian cöù luøi xa maát huùt. Nhöõng taâm hoàn yeáu ñuoái khi nghe nhöõng vieäc aáy laøm sao khoâng sôï haõi, khoâng mong caàu ôû haøng Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät? Ngöôøi coù taâm vöõng

chaéc, khi nghe thaáy taát caû khoå naõo maø chuùng sinh phaûi chòu trong ñòa nguïc ngaï quyû, suùc sinh, trôøi, ngöôøi, A-tu-la, sinh taâm Ñaïi Bi maø khoâng laáy laøm sôï haõi, coøn laäp nguyeän nhö vaäy: Nhöõng chuùng sinh chìm saâu trong ñau khoå, khoâng ai cöùu vôùt, khoâng nôi nöông caäy, sau khi chöùng Nieát-baøn, mình seõ cöùu vôùt hoï. Vì loøng Ñaïi Bi vaø sieâng naêng tinh tieán, cho neân khoâng bao laâu ñöôïc thaønh töïu taâm nguyeän. Vì vaäy toâi noùi: Trong caùc coâng ñöùc cuûa Boà-taùt thì taâm kieân coá laø baäc nhaát. Laïi nöõa, Boà-taùt coù taùm phaùp luoân luoân quy taäp taát caû caùc coâng ñöùc.

SOÁ 1521 - LUAÄN THAÄP TRUÏ TYØ BAØ SA - Quyeån 1 86

Ñoù laø: 1. Loøng Ñaïi Bi. 2. Taâm kieân coá. 3. Trí tueä. 4. Phöông tieän. 5. Khoâng phoùng tuùng. 6. Thöôøng xuyeân tinh tieán. 7. Thöôøng nhieáp nieäm. 8. Thieän tri thöùc. Vì vaäy, ngöôøi môùi phaùt taâm mau choùng thöïc haønh taùm vieäc naøy, nhö cöùu löûa ñang chaùy treân ñaàu, sau ñoù môùi tu caùc coâng ñöùc khaùc. Hôn nöõa, nöông vaøo taùm phaùp naøy maø coù ñöôïc boán ñoâi-taùm baäc cuûa taát caû caùc chuùng Thanh vaên, ñoù laø Tu-ñaø-hoaøn höôùng, Tu-ñaø-hoaøn... Bích-chi-Phaät khoâng coù ngaõ-ngaõ sôû, khi theá gian khoâng coøn Phaät, khoâng coøn phaùp cuûa Phaät, coù nhöõng ngöôøi töï ñaéc ñaïo goïi laø Bích-chi- Phaät. Caùc Hieàn Thaùnh ñaõ lìa xa söï tham tröôùc veà ngaõ vaø ngaõ sôû, cho neân goïi laø baäc khoâng coù ngaõ vaø ngaõ sôû. Nay giaûi thích veà nghóa cuûa möôøi ñòa thuaän theo nhöõng ñieàu Ñöùc Phaät ñaõ noùi, laø trong kinh Thaäp Ñòa giaûi thích theo thöù töï, nay seõ thuaän theo thöù töï giaûi thích ñaày ñuû. Hoûi: Nhöõng ñieàu oâng noùi khoâng khaùc vôùi kinh. Nghóa ñaõ ñöôïc laäp trong kinh roài, caàn gì phaûi noùi theâm nöõa? Hay laø oâng muoán khoe taøi ñeå caàu danh, caàu lôïi? Ñaùp: Toâi khoâng vì theå hieän töï mình, Trau chuoác vaên töø thaät hoa myõ, Cuõng khoâng tham lam theo lôïi döôõng, Maø taïo ra boä luaän nhö vaäy. Hoûi: Neáu khoâng nhö vaäy thì vì sao taïo ra boä luaän naøy? Ñaùp: Toâi vì muoán ñem taâm Töø Bi, Laøm nhieàu lôïi ích cho chuùng sinh, Chöù khoâng vì nhaân duyeân naøo khaùc, Maø taïo ra boä luaän nhö vaäy. Thaáy chuùng sinh cöïc khoå trong saùu ñöôøng khoâng ai cöùu giuùp. Vì muoán cöùu giuùp hoï cho neân toâi duøng söùc trí tueä laøm boä luaän naøy, khoâng phaûi khoe söùc trí tueä ñeå caàu danh lôïi, cuõng khoâng coù taâm ganh tò, töï cao ñeå caàu cuùng döôøng. Hoûi: Veà loøng xoùt thöông laøm chuyeän ích lôïi cho chuùng sinh thì

SOÁ 1521 - LUAÄN THAÄP TRUÏ TYØ BAØ SA - Quyeån 1 87

trong kinh ñaõ noùi roài, caàn gì phaûi giaûi thích cho khoå nhoïc? Ñaùp: Coù ngöôøi chæ gaëp ñöôïc kinh Phaät, Hieåu thoâng suoát veà Ñeä Nhaát nghóa, Coù ngöôøi ñöôïc giaûi thích roõ raøng, Maø hieåu ñöôïc nghóa lyù chaân thaät.. Coù ngöôøi lôïi caên trí tueä saâu saéc nghe nhöõng lôøi Phaät noùi saâu xa trong caùc kinh, thì coù theå hieåu thoâng suoát veà Ñeä nhaát nghóa, ñoù goïi laø ngöôøi hieåu kinh saâu xa, töùc laø Boà-taùt möôøi ñòa. Ñeä nhaát nghóa töùc laø nghóa nhö thaät cuûa möôøi ñòa. Coù nhöõng luaän sö coù loøng Töø Bi, thuaän theo lôøi Phaät noùi, taïo söï luaän baøn, taêng theâm lôøi leõ laøm cho saùng toû. Coù ngöôøi nhôø vaäy maø thoâng

suoát ñöôïc nghóa cuûa möôøi ñòa. Nhö noùi: Coù ngöôøi öa trau chuoát vaên chöông, Lôøi leõ caâu vaên ñeàu toát ñeïp, Coù ngöôøi kheùo ñoái vôùi keä-tuïng, Coù ngöôøi thích caâu töø xen laãn, Coù ngöôøi thích theå loaïi ví duï, Môùi hieåu ñöôïc roõ raøng nhaân duyeân, YÙ thích cuûa moïi ngöôøi khaùc nhau, Toâi thuaän theo maø khoâng rôøi boû. Danh töø-caâu cuù-chöông muïc trau chuoát cho nghóa trong caâu khoâng laøm thaønh keä tuïng, keä goïi laø höôùng veà nghóa lyù, töø ngöõ ôû trong caùc caâu hoaëc laø boán chöõ naêm chöõ, baûy chöõ... keä coù hai loaïi: 1. Keä boán caâu goïi laø Ba-giaù. 2. Keä saùu caâu goïi laø Kyø-daï. Keä xen nhieàu loaïi caâu goïi laø lôøi leõ noùi thaúng. Thí duï laø bôûi vì ngöôøi ta khoâng hieåu ñöôïc nghóa saâu xa cho neân möôïn thí duï khieán cho hoï hieåu roõ. Thí duï coù luùc laø söï thaät, coù luùc laø giaû taïm. - Nhaân duyeân laø suy tìm nguyeân do cuûa söï vieäc, thuaän theo sôû thích maø khoâng ñöôïc boû qua. Hoûi: OÂng seõ laøm gì vôùi sôû thích khaùc nhau cuûa chuùng sinh? Ñaùp: Toâi phaùt taâm vì ñaïo voâ thöôïng, khoâng boû taát caû maø tuøy söùc laøm ích lôïi cho hoï, hoaëc baèng tieàn cuûa, hoaëc baèng giaùo phaùp. Nhö noùi: Neáu nhö coù ngöôøi baäc Ñaïi trí, Ñöôïc nghe nghóa lyù kinh nhö vaäy, Khoâng caàn phaûi giaûi thích gì theâm, Bôûi ñaõ hieåu roõ nghóa möôøi ñòa.

Neáu ai coù phöôùc ñöùc thoâng minh, chæ caàn ñöôïc nghe veà kinh Thaäp Ñòa naøy, thì hieåu nghóa lyù khoâng caàn phaûi giaûi thích. Khoâng phaûi vì ngöôøi aáy maø taïo ra boä luaän naøy. Hoûi: Ngöôøi thieän laø sao? Ñaùp: Neáu nghe lôøi Phaät daïy lieàn coù theå töï mình hieåu ñöôïc, nhö haøng tröôïng phu coù theå uoáng thuoác ñaéng, treû thô thì laáy maät ngoït hoøa vaøo. Ngöôøi thieän thì noùi sô löôïc coù möôøi phaùp. Nhöõng gì laø möôøi phaùp? Ñoù laø: 1. Tín. 2. Tinh tieán. 3. Nhôù nghó. 4. Nieäm. 5. Thaân nghieäp thieän. 6. Khaåu nghieäp thieän. 7. YÙ nghieäp thieän. 8. Khoâng tham lam. 9. Khoâng giaän döõ. 10. Khoâng ngu si. Nhö noùi: Neáu nhö ngöôøi naøo vì kinh vaên, Khoù coù theå ñoïc tuïng deã daøng, Neáu laøm boä luaän Tyø-baø-sa, Thì lôïi ích nhieàu cho ngöôøi aáy. Neáu ngöôøi ñoän caên löôøi nhaùc chaäm chaïp, bôûi vì kinh vaên khoù cho neân khoâng coù theå ñoïc tuïng. Khoù laø bôûi vì vaên nhieàu cho neân khoù tuïng-khoù giaûi thích-khoù nghe. Hoaëc coù ngöôøi öa thích lôøi leõ hoa myõ, thí duï xen laãn laøm sinh ñoäng chöông cuù vaø caùc loaïi keä tuïng... Vì lôïi ích cho nhöõng ngöôøi aáy maø soaïn ra boä luaän naøy. Vì vaäy tröôùc ñaây oâng noùi chæ caàn kinh Phaät thì ñuû lôïi ích cho chuùng sinh, ñaâu caàn phaûi giaûi thích, ñieàu naøy khoâng phaûi nhö vaäy: Nhö noùi: Tö duy soaïn ra boä luaän naøy, Phaùt khôûi do thieän taâm saâu xa, Ñem giaùo phaùp naøy soi taát caû, Cuùng döôøng Chö Phaät khoâng gì hôn. Khi soaïn luaän naøy, toâi ñaõ suy nghó phaân bieät, phaàn nhieàu nghó ñeán Tam baûo vaø chuùng Boà-taùt, cuõng nghó ñeán boá thí, trì giôùi, nhaãn nhuïc, tinh tieán, thieàn ñònh, trí tueä. Phaùt taâm thieän saâu xa thì ñoù laø töï lôïi, coøn dieãn

noùi, trình baøy roõ raøng Chaùnh phaùp naøy goïi laø caùch cuùng döôøng Chö Phaät khoâng coù gì saùnh baèng, ñoù chính laø lôïi tha. Nhö noùi: Thuyeát phaùp thaép

ngoïn ñeøn giaùo phaùp, Xaây döïng coät cao neâu Chaùnh phaùp, Coät cao naøy chính laø aán töôùng, Giaùo phaùp vi dieäu cuûa Thaùnh Hieàn, Nay toâi soaïn ra boä luaän naøy, Ñeá-xaû cuøng vôùi dieät vaø tueä, Ñaây laø boán nôi cuûa coâng ñöùc, Töï nhieân maø tu taäp thaønh töïu. Nay soaïn ra luaän naøy, laø boán loaïi coâng ñöùc töï nhieân tu taäp, vì vaäy taâm khoâng coù gì meät moûi. Ñeá laø taát caû ñeàu chaân thaät, cho neân goïi laø Ñeá. Lôøi Phaät laø chaân thaät trong taát caû moïi söï chaân thaät, bôûi vì khoâng theå bieán hoaïi ñoåi thay. Toâi giaûi thích veà Phaät phaùp naøy chính laø thuoäc veà Taäp ñeá. Xaû goïi laø boá thí. Thì coù hai loaïi laø phaùp thí vaø taøi thí. Trong hai loaïi thí thì phaùp thí laø hôn haún. Nhö Phaät baûo vôùi caùc Tyø-kheo: “Moät laø phaùp thí, hai laø taøi thí. Trong hai loaïi thí thì phaùp thí laø hôn haún”. Vì vaäy luùc toâi boá thí phaùp töùc laø thuoäc veà Xaû cuûa Taäp. Neáu luùc toâi giaûi thích veà nghóa möôøi ñòa, thì khoâng coù aùc nghieäp cuûa thaân-khaåu-yù, laïi cuõng khoâng daáy leân yù nieäm ham muoán-giaän döõ-si meâ vaø caùc kieát söû khaùc. Ngaên chaën loãi laàm naøy thì goïi laø thuoäc veà Dieät cuûa Taäp. Noùi phaùp cho ngöôøi khaùc hieåu thì caûm ñöôïc baùo coù trí tueä roäng lôùn, bôûi vì söï thuyeát phaùp chính laø thuoäc veà Tueä cuûa Taäp. Nhö vaäy soaïn ra luaän naøy, laø nôi quy taäp cuûa coâng ñöùc naøy. Laïi nöõa: Toâi giaûi thích luaän veà möôøi ñòa, Taâm tö mình ñaït ñöôïc thanh tònh, Heát söùc tham lam vôùi taâm naøy, Tinh tieán thöôøng xuyeân khoâng meät moûi. Neáu nhö ngöôøi nghe vaø thoï trì, Taâm tö coù ñöôïc söï thanh tònh, Toâi cuõng heát söùc vui nhö vaäy, Doác loøng soaïn ra boä luaän naøy. Nghóa cuûa hai baøi keä naøy ñaõ roõ raøng khoâng caàn phaûi noùi laïi, chæ vì taâm mình vaø taâm ngöôøi thanh tònh, cho neân soaïn ra nghóa möôøi ñòa naøy, taâm thanh tònh ñeán ñöôïc nôi phaûi ñeán, caûm ñöôïc quaû baùo to lôùn. Nhö Phaät noùi vôùi Ca-löu-ñaø-di: Ñöøng oaùn traùch A-nan! Neáu Ta khoâng thoï kyù cho A-nan, vaøo sau khi hoùa-töï-taïi baûy laàn trôû laïi laøm vua. Nhö trong Kinh noùi roäng.

SOÁ 1521 - LUAÄN THAÄP TRUÏ TYØ BAØ SA - Quyeån 1 90

Phaåm 2: BÖÔÙC VAØO ÑÒA THÖÙ NHAÁT

Hoûi: Nhöõng lôøi oâng vöøa noùi laøm taâm toâi böøng saùng, toâi raát haân hoan. Nay oâng giaûng noùi möôøi ñòa thì lôïi ích chaéc chaén nhieàu nöõa. Nhöõng gì laø möôøi ñòa? Ñaùp: Phaùp cuûa möôøi ñòa noùi trong naøy, Chö Phaät ba ñôøi quaù-hieän-vò, Vì caùc ñeä töû cuûa Chö Phaät, Ñaõ thuyeát giaûng-nay ñang thuyeát giaûng. Ñòa thöù nhaát goïi laø Hoan Hyû, Ñòa thöù ba goïi laø Minh ñòa, Ñòa thöù tö goïi laø Dieäm ñòa, Ñòa thöù naêm goïi laø Nan Thaéng, Ñòa thöù saùu goïi laø Hieän Tieàn, Ñòa thöù baûy goïi laø Thaâm Vieãn, Ñòa thöù taùm goïi laø Baát Ñoäng, Ñòa thöù chín goïi laø Thieän Tueä, Ñòa thöù möôøi goïi laø Phaùp Vaân, Töôùng möôøi ñòa phaân bieät roõ raøng, Tieáp sau ñaây seõ noùi roäng ra. Trong naøy laø trong nghóa Ñaïi thöøa. Möôøi laø soá giaùo phaùp. Ñòa laø truù xöù taàng baäc thieän caên cuûa Boà taùt. Chö Phaät laø Chö Nhö Lai trong ba ñôøi möôøi phöông. Thuyeát laø khai thò giaûi thích. Phaät töû laø con chaân thaät cuûa Phaät, chính laø caùc Boà-taùt, cho neân Boà-taùt goïi laø Phaät töû. Chö Phaät quaù khöù-vò lai-hieän taïi ñeàu noùi

möôøi ñòa naøy. Cho neân noùi: “Ñaõ noùi, Ñaõ thuyeát giaûng-nay ñang thuyeát giaûng”. - Boà-taùt ôû ñòa thöù nhaát, môùi ñöôïc vò phaùp thieän cho neân taâm nhieàu hoan hyû, vì vaäy goïi laø ñòa Hoan Hyû. - Boà-taùt trong ñòa thöù hai, thöïc haønh möôøi thieän ñaïo, xa lìa moïi caáu tröôïc, cho neân goïi laø ñòa Ly Caáu. - Boà-taùt trong ñòa thöù ba, nghe nhieàu hoïc roäng, noùi phaùp cho moïi ngöôøi nghe, töï laøm saùng taâm mình, cho neân goïi laø Minh ñòa. - Boà-taùt trong ñòa thöù tö, laøm taêng theâm vieäc boá thí, trì giôùi, laïi hoïc roäng, oai ñöùc röïc saùng, cho neân goïi laø Dieäm ñòa. - Boà-taùt trong ñòa thöù naêm, coù söùc maïnh cuûa coâng ñöùc, moïi thöù ma khoâng ñeán quaáy phaù ñöôïc, cho neân goïi laø ñòa Nan Thaéng. - Boà-taùt trong ñòa thöù saùu, tröø heát ma chöôùng, caùc phaùp cuûa Boà taùt

ñaïo hieän ra tröôùc maët, cho neân goïi laø ñòa Hieän Tieàn. - Boà-taùt trong ñòa thöù baûy, xa gaàn trong ba coõi ñeàu toân laøm Phaùp vöông, cho neân goïi laø ñòa Thaâm Vieãn. - Boà-taùt trong ñòa thöù taùm, khoâng gì laøm lay chuyeån ñöôïc nguyeän löïc, cho duø ñoù laø Thieân ma, laø Phaïm thieân, Sa-moân, Baø-la-moân, cho neân goïi laø ñòa Baát Ñoäng. - Boà-taùt trong ñòa thöù chín, vôùi trí tueä saùng ngôøi, ñieàu phuïc nhu hoøa taêng leân, cho neân goïi laø ñòa Thieän Tueä. - Boà-taùt trong ñòa thöù möôøi, ñoái vôùi voâ löôïng theá giôùi nôi möôøi phöông, coù theå röôùi laøn möa phaùp trong cuøng moät luùc nhö kieáp thieâu ruïi taát caû sau ñoù röôùi möa lôùn thaàm nhuaàn khaép nôi, cho neân goïi laø ñòa Phaùp Vaân. Hoûi: Ñaõ nghe teân möôøi ñòa, baây giôø laøm sao böôùc vaøo ñòa thöù nhaát, ñaït ñöôïc töôùng maïo cuûa ñòa naøy vaø tu taäp theo ñòa aáy? Ñaùp: Neáu caên thieän gieo troàng saâu daøy, Coá gaéng laøm nhöõng haïnh toát laønh, Kheùo quy tuï caùc vaät söû duïng, Thieän taâm luoân cuùng döôøng Chö Phaät, Ñöôïc haøng thieän tri thöùc che chôû, Ñaày ñuû moïi taâm nguyeän saâu xa, Taâm Töø Bi nghó ñeán chuùng sinh, Tin vaø hieåu giaùo phaùp Voâ thöôïng. Coù ñuû taùm phaùp nhö vaäy roài, Thích hôïp töï mình phaùt nguyeän raèng: Con ñöôïc töï mình ñoä thoaùt roài, Neân tieáp tuïc ñoä thoaùt chuùng sinh. Bôûi vì ñaït ñöôïc möôøi löïc roài, Chaéc chaén tieán vaøo trong Ñònh tuï, Thì sinh trong nhaø cuûa Nhö Lai, Khoâng coøn coù taát caû loãi laàm. Laäp töùc chuyeån hoùa ñaïo theá gian, Tieán vaøo ñaïo xuaát theá cao thöôïng, Ñaây laø ñaït ñöôïc ñòa thöù nhaát, Ñòa naøy goïi laø ñòa Hoan Hyû. Caên thieän gieo troàng saâu daøy; laø theo nhö phaùp maø tu taäp moïi coâng ñöùc, goïi laø caên thieän gieo troàng saâu daøy. - Caên thieän; laø khoâng tham, khoâng giaän döõ, khoâng si meâ. Moïi phaùp

thieän ñeàu töø ba loaïi naøy maø coù, cho neân goïi laø caên thieän. Moïi phaùp aùc cuõng phaùt sinh töø tham lam-giaän döõ-si meâ, cho neân ba loaïi xaáu naøy goïi laø caên baát thieän. Trong luaän A-Tyø-Ñaøm phaân bieät nhieàu loaïi taâm lyù, nhö heä thuoäc vaøo coõi Duïc, heä thuoäc vaøo coõi Saéc, heä thuoäc vaøo coõi Voâ saéc vaø khoâng bò heä thuoäc hôïp laïi thaønh möôøi hai loaïi, coù taâm töông öng, coù taâm khoâng töông öng, taát caû coù hai möôi boán loaïi. Trong soá ñoù, luùc tu taäp thieän

caên voâ laäu thì chöùùng quaû Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, coøn laïi laø söï tu taäp trong chín ñòa Boà taùt. Nhöng luùc chöa phaùt taâm cuõng tu taäp, hoaëc trong moät taâm coù ba, hoaëc trong moät taâm coù saùu, hoaëc trong moät taâm coù chín, hoaëc trong moät taâm coù möôøi hai. Hoaëc chæ quy taäp taâm töông öng chöù khoâng quy taäp taâm khoâng töông öng. Hoaëc quy taäp taâm khoâng töông öng chöù khoâng quy taäp taâm töông öng. Hoaëc quy taäp taâm töông öng cuõng laø taâm khoâng töông öng. Hoaëc khoâng quy taäp töông öng vaø taâm khoâng töông öng. Ñoù laø söï phaân bieät caùc caên thieän, nhö ñaõ noùi roäng trong A-tyø-ñaøm. Trong ñoù caên thieän laø chuùng sinh caàu ñaïo voâ thöôïng, ñaõ thöïc haønh moïi phaùp thieän, ñeàu goïi laø caên thieän. Coù theå phaùt sinh Trí Taùt-baø-nhaõ cho neân goïi laø caên thieän. Laøm nhöõng haïnh toát laønh, haønh thieän thì goïi laø thanh tònh, caùc haønh goïi laø trì giôùi, thanh tònh trì giôùi theo thöù töï maø thöïc haønh laø trì giôùi cuøng vôùi baûy phaùp hoøa hôïp cho neân goïi laø thieän haïnh. Nhöõng gì laø baûy? Ñoù laø: 1. Taøm. 2. Quyù. 3. Ña vaên. 4. Tinh tieán. 5. Nieäm. 6. Tueä. 7. Ñôøi soáng trong saïch, nghieäp thaân-mieäng trong saïch. Thöïc haønh baûy phaùp naøy, tuaân giöõ ñuû caùc giôùi, thì goïi laø coá gaéng laøm nhöõng haïnh toát laønh. Laïi nöõa, kinh noùi: “Caùc thieàn laø nôi thöïc haønh, cho neân ngöôøi ñaït ñöôïc thieàn goïi laø kheùo thöïc haønh caùc haïnh”. Trong luaän naøy, khoâng haún duøng thieàn môùi coù theå phaùt taâm. Vì sao? Vì khi Phaät coøn taïi theá, voâ löôïng chuùng sinh cuõng ñeàu phaùt taâm maø khoâng caàn phaûi coù thieàn. Laïi nöõa, baïch y taïi gia cuõng goïi laø haønh thieän. Kheùo quy tuï caùc vaät söû duïng, thì phaàn treân cuûa baøi keä ñaõ noùi: “Neáu caên thieän gieo troàng saâu daøy, coá gaéng laøm nhöõng haïnh toát laønh kheùo quy tuï caùc vaät söû duïng, thieän taâm luoân cuùng döôøng Chö Phaät, ñöôïc haøng thieän tri thöùc che chôû ñaày ñuû moïi taâm nguyeän saâu xa, taâm Töø Bi

SOÁ 1521 - LUAÄN THAÄP TRUÏ TYØ BAØ SA - Quyeån 1 93

nghó ñeán chuùng sinh, tin vaø hieåu giaùo phaùp voâ thöôïng”. Ñoù goïi laø caùc vaät söû duïng. Vaû laïi, phaùp thieän thöïc haønh caên baûn nhaát ñònh phaûi tu haønh, thì thieän caên cuõng goïi laø caùc vaät söû duïng. Ñoù laø boá thí-nhaãn nhuïc, taâm chaát tröïc khoâng dua nònh, cuøng soáng nhu hoøa, vui veû khoâng coù taùnh giaän hôøn, taát caû moïi loãi laàm khoâng che giaáu, khoâng chaáp tröôùc sai laïc, khoâng ngang ngöôïc böôùng bænh, khoâng tranh caõi, khoâng töï cao, khoâng phoùng tuùng, boû kieâu maïn, lìa xa cao ngaïo kyø dò, khoâng khen mình coù theå nhaãn nhòn moïi ñieàu, taâm quyeát ñònh coù theå can ñaûm nhaän laáy keát quaû, khoâng boû coâng vieäc khuyeân raên vaø daïy baûo, ít ham muoán-bieát vöøa ñuû, vui vôùi ñôøi soáng vaéng laëng moät mình. Caùc phaùp nhö vaäy thuaän theo thöïc haønh roài, daàn daàn coù theå ñaày ñuû nhöõng coâng ñöùc thuø thaéng, thì phaùp vò vöõng vaøng chaéc chaén, cho neân goïi laø coâng haïnh caên baûn. Neáu rôøi xa phaùp naøy thì khoâng coù theå tieán leân ñaït ñöôïc nhöõng coâng ñöùc thuø thaéng vi dieäu. Vì vaäy phaùp thöïc haønh caên baûn naøy cuøng vôùi taùm phaùp hoøa hôïp, voán laø caùc vaät söû duïng cuûa ñòa thöù nhaát. Thieän taâm luoân cuùng döôøng Chö Phaät, laø neâu nhö Boà taùt ñôøi ñôøi ñuùng nhö phaùp, thöôøng xuyeân cuùng döôøng Chö

Phaät. Cuùng döôøng coù hai loaïi: 1. Coá gaéng laéng nghe chaùnh phaùp Ñaïi thöøa, hoaëc môû roäng hoaëc toùm löôïc. 2. Cuùng döôøng boán loaïi caàn thieát, cung kính leã laïy haàu haï... coù ñuû hai phaùp cuùng döôøng Chö Phaät nhö vaäy, ñoù goïi laø thieän taâm luoân cuùng döôøng Chö Phaät. Thieän tri thöùc, thì Boà taùt tuy coù boán haøng thieän tri thöùc, nhöng trong naøy voán noùi ñeán haøng coù naêng löïc chæ baøy tieán vaøo Ñaïi thöøa, ñaày ñuû caùc Ba-la-maät, laø baäc coù naêng löïc laøm cho an truù trong möôøi ñòa. Ñoù laø Chö Phaät, Boà taùt vaø caùc Thanh vaên, coù naêng löïc neâu roõ vaø daïy cho phaùp Ñaïi thöøa laøm lôïi ích hoan hyû khieán khoâng coøn thoái chuyeån. Che chôû, laø thöôøng xuyeân töï mình thöông yeâu khuyeân raên daïy baûo, khieán cho thieän caên ñöôïc taêng tröôûng, ñoù goïi laø che chôû. Ñaày ñuû moïi taâm nguyeän saâu xa, laø nieàm vui saâu saéc ñoái vôùi Phaät thöøa-Ñaïi thöøa Voâ thöôïng vaø Nhaát thieát trí thöøa, ñoù goïi laø ñaày ñuû moïi taâm nguyeän saâu xa. Hoûi: Trong phaåm Hoøa hôïp, Boà-taùt Voâ Taän YÙ baûo Toân giaû Xaù-lôïi- phaát: "Caùc Boà taùt voán coù phaùt taâm ñeàu goïi laø taâm saâu xa chaêng". Ñaùp: Töø moät ñòa ñeán moät ñòa, cho neân goïi laø taâm höôùng ñeán. Do coâng ñöùc taêng theâm cho neân goïi laø taâm vöôït qua. Do ñaït ñöôïc söï nghieäp voâ thöôïng cho neân goïi laø taâm thöôïng ñænh. Do nhieáp thuû phaùp cao nhaát

cho neân goïi laø taâm cao nhaát. Hieän tieàn ñaït ñöôïc phaùp cuûa chö Phaät cho neân goïi laø taâm hieän tieàn. Do quy taäp caùc phaùp lôïi ích cho neân goïi laø taâm duyeân. Do thoâng suoát moïi phaùp cho neân goïi laø taâm ñoä. Khoâng moûi meät vôùi boån nguyeän cho neân goïi laø taâm quyeát ñònh. Nguyeän ñöôïc thoûa maõn cho neân goïi laø taâm hyû. Do chính mình laøm xong moïi vieäc cho neân goïi laø taâm khoâng beø baïn. Do xa lìa töôùng hö hoûng neân goïi laø taâm ñieàu hoøa. Do khoâng coù nhöõng ñieàu aùc cho neân goïi laø taâm thieän. Traùnh xa keû aùc cho neân goïi laø taâm khoâng hoãn taïp. Duøng ñaàu ñeå boá thí cho neân goïi laø taâm buoâng xaû khoù coù. Cöùu giuùp ngöôøi phaù giôùi cho neân goïi laø taâm trì giôùi khoù coù. Naêng löïc nhaän chòu keùm coûi maø ñieàu aùc taêng theâm cho neân goïi laø taâm khoù nhaãn. Chöùng Nieát-baøn roài, nhöng coù theå buoâng boû, cho neân goïi laø taâm khoù tinh tieán. Khoâng ham meâ thieàn cho neân goïi laø taâm khoù thieàn ñònh. Khoâng thaáy chaùn ñuû vôùi caên thieän trôï ñaïo cho neân goïi laø taâm tueä khoù coù. Coù khaû naêng ñaït ñöôïc taát caû moïi ñieàu cho neân goïi laø taâm vöôït qua caùc haønh. Coù trí tueä kheùo tö duy, cho neân goïi laø taâm xa lìa kieâu maïn. Laøm moïi chuyeän khoâng mong traû ôn, cho neân goïi laø taâm phöôùc ñieàn cuûa heát thaûy chuùng sinh. Quaùn xeùt phaùp raát saâu xa cuûa Chö Phaät cho neân goïi laø taâm khoâng sôï haõi. Khoâng bò caûn trôû cho neân goïi laø taâm taêng tröôûng coâng ñöùc. Thöôøng phaùt khôûi tinh tieán cho neân goïi laø taâm voâ taän. Coù theå ñaûm nhaän moïi gaùnh naëng cho neân goïi laø taâm khoâng saàu muoän. Nhö noùi: Vaû laïi, nghóa cuûa taâm saâu xa, laø bình ñaúng nghó ñeán chuùng sinh, thöông yeâu taát caû moïi loaøi, cuùng döôøng caùc baäc hieàn thieän, nghó thöông xoùt nhöõng ngöôøi aùc, toân kính ñoái vôùi thaày daïy; cöùu giuùp cho ngöôøi khoâng coù ai cöùu giuùp, laøm nôi nöông töïa cho ngöôøi khoâng nôi nöông

töïa, laøm nôi sinh soáng cho ngöôøi khoâng nôi sinh soáng. Ngöôøi khoâng coù nôi cuoái cuøng thì laøm nôi cuoái cuøng cho hoï, ngöôøi khoâng coù baïn beø thì töï mình laøm baïn beø cho hoï. ÔÛ giöõa nhöõng ngöôøi quanh co traùi ñaïo lyù nhöng taâm mình thöïc haønh chaát tröïc. ÔÛ giöõa nhöõng ngöôøi baïi hoaïi nhöng taâm mình thöïc haønh ñöùng ñaén chaân thaät. ÔÛ giöõa nhöõng ngöôøi dua nònh giuøm pha nhöng taâm mình thöïc haønh khoâng dua nònh. ÔÛ giöõa nhöõng ngöôøi khoâng bieát aân nghóa nhöng mình thöïc haønh ñoái vôùi taâm bieát aân nghóa. ÔÛ giöõa nhöõng ngöôøi khoâng bieát laøm vieäc maø thöïc haønh bieát laøm moïi vieäc. ÔÛ trong nhöõng nôi khoâng coù lôïi ích nhöng töï mình thöïc haønh coù lôïi ích. ÔÛ giöõa nhöõng chuùng sinh taø vaïy nhöng mình thöïc haønh coâng haïnh chính ñaùng. ÔÛ giöõa nhöõng ngöôøi kieâu maïn maø mình thöïc haønh coâng haïnh khoâng kieâu maïn. ÔÛ giöõa nhöõng ngöôøi khoâng thuaän theo giaùo phaùp

nhöng mình khoâng buoàn giaän. ÔÛ giöõa nhöõng chuùng sinh toäi loãi nhöng luoân luoân laøm ngöôøi che chôû, chuùng sinh coù nhöõng loãi laàm nhöng mình khoâng chaáp vaøo loãi laàm cuûa hoï. Cuùng döôøng phöôùc ñieàn, tuøy thuaän khuyeân baûo daïy doã, tieáp nhaän giaùo hoùa khoâng khoù; ôû nôi vaéng laëng doác loøng tinh tieán, khoâng mong caàu lôïi döôõng, khoâng tieác gì thaân maïng. Ñoàng thôøi trong taâm thanh tònh cho neân khoâng coù gì löøa doái nghi hoaëc, khaåu nghieäp toát ñeïp cho neân khoâng töï khen ngôïi mình, bieát döøng laïi vöøa cho neân khoâng coù haønh ñoäng uy hieáp böùc baùch, taâm khoâng caáu nhieãm cho neân thöïc haønh heát söùc nhu hoøa, quy taäp thieän caên cho neân coù naêng löïc tieán vaøo sinh töû, vì chuùng sinh cho neân nhaãn naïi ñoái vôùi taát caû khoå ñau. Hoûi: Boà taùt coù nhöõng töôùng maïo cuûa taâm saâu xa nhö vaäy, voán khoâng theå noùi taän cuøng ñöôïc, nay oâng chæ noùi veà töôùng cuûa taâm saâu xa thì laøm sao coù theå khoâng thieáu ñöôïc? Ñaùp: Khoâng thieáu gì caû. Boà taùt Voâ taän YÙ noùi toång quaùt veà taát caû töôùng maïo cuûa taâm saâu xa thuoäc veà moät choã, nhöng maø trong naøy phaân boá ra caùc ñòa; kinh Thaäp Truù naøy noùi taùch bieät veà töôùng taâm saâu xa cuûa töøng ñòa, vì vaäy Boà taùt thuaän theo trong caùc ñòa ñeàu coù ñöôïc taâm saâu xa, nghóa cuûa taâm saâu xa töùc laø thuoäc veà ñòa cuûa mình. Nay noùi veà hai taâm saâu xa trong ñòa thöù nhaát: 1. Taâm phaùt Ñaïi nguyeän. 2. Taâm ôû phaàn vò nhaát ñònh thaønh töïu. Vì vaäy neân bieát tuøy theo möôøi ñòa maø kheùo leùo noùi veà taâm saâu xa, oâng noùi laøm sao coù theå khoâng thieáu ñöôïc, thì ñieàu naøy khoâng phaûi nhö vaäy. Taâm Töø Bi ñoái vôùi chuùng sinh, laø thaønh töïu taâm Bi cho neân goïi laø Bi. Sao noùi laø Bi? Nghóa laø thöông xoùt chuùng sinh cöùu giuùp khoå naïn cho hoï. Tin vaø hieåu giaùo phaùp Voâ thöôïng, laø ñoái vôùi giaùo phaùp cuûa Chö Phaät coù söùc maïnh cuûa nieàm tin thoâng suoát taát caû. Phaùt nguyeän con ñöôïc töï mình ñoä thoaùt roài seõ tieáp tuïc ñoä thoaùt cho chuùng sinh, laø ñoái vôùi taát caû caùc phaùp cuûa Chö Phaät laáy nguyeän laøm caên baûn, xa rôøi nguyeän thì khoâng theå thaønh töïu, vì vaäy cho neân phaùt nguyeän. Hoûi: Vì sao khoâng noùi con seõ ñoä thoaùt cho chuùng sinh, maø noùi laø töï mình ñoä thoaùt roài seõ tieáp tuïc ñoä thoaùt cho chuùng sinh?

Ñaùp: Töï mình chöa coù theå ñoä thoaùt thì khoâng coù naêng löïc ñoä thoaùt cho ngöôøi khaùc. Nhö ngöôøi töï mình chìm trong buøn laày, sao coù theå keùo

ngöôøi khaùc thoaùt ra ñöôïc. Laïi nhö ngöôøi bò nöôùc cuoán troâi khoâng coù theå giuùp gì cho ngöôøi cheát chìm, vì vaäy noùi raèng con ñoä thoaùt roài seõ ñoä thoaùt cho ngöôøi. Neáu ngöôøi töï vöôït qua sôï haõi, Coù theå laøm choã döïa cho ngöôøi, Töï mình chöa vöôït khoûi nghi ngôø, Sao coù theå ñoä thoaùt cho ngöôøi? Neáu ngöôøi töï mình khoâng laøm thieän, Khoâng coù theå khieán ngöôøi laøm thieän, Neáu nhö khoâng töï mình vaéng laëng, Sao coù theå khieán ngöôøi vaéng laëng? Vì vaäy tröôùc heát, mình phaûi coá gaéng vaéng laëng roài sau ñoù môùi giaùo hoùa moïi ngöôøi. Nhö baøi keä Phaùp Cuù noùi: Neáu coù theå töï mình an oån Thaân ôû taïi nôi choán toát laønh, Sau ñoù laøm an loøng ngöôøi khaùc, Mình vaø ngöôøi cuøng chung lôïi ích. Taát caû moïi vieäc ñeàu tröôùc heát phaûi lôïi ích cho mình roài sau môùi coù theå laøm ích lôïi cho ngöôøi. Taïi sao vaäy? Nhö noùi: Neáu töï mình thaønh töïu lôïi mình, Môùi coù theå lôïi ích cho ngöôøi, Töï boû mong muoán lôïi cho ngöôøi, Maát lôïi roài buoàn lo hoái haän. Vì vaäy noùi töï ñoä thoaùt roài, seõ ñoä thoaùt cho chuùng sinh. Hoûi: Ñöôïc lôïi gì maø noùi theå hoaøn thaønh vieäc naøy ñeå tieán vaøo ñòa Taát ñònh? Laïi duøng taâm vaøo maø coù theå maø phaùt nguyeän nhö vaäy? Ñaùp: Coù ñöôïc möôøi löïc cuûa Phaät thì coù theå thaønh töïu ñöôïc söï nghieäp naøy, böôùc vaøo ñòa Taát ñònh thì coù naêng löïc ñeå phaùt nguyeän naøy. Hoûi: Möôøi löïc cuûa Phaät laø gì? Ñaùp: Phaät thaáu suoát heát thaûy nhaân quaû cuûa taát caû caùc phaùp, ñoù goïi laø löïc thöù nhaát. Bieát ñuùng nhö thaät veà nôi ñaõ daáy khôûi nghieäp nhaân-quaû baùo cuûa ba ñôøi quaù khöù-vò lai vaø hieän taïi, goïi laø löïc thöù hai. Bieát ñuùng nhö thaät veà töôùng cuûa caùc thieàn ñònh-Tam muoäi, phaân bieät roõ raøng caáu nhieãm-thanh tònh vaø ra vaøo, goïi laø löïc thöù ba. Bieát ñuùng nhö thaät veà caùc caên nhanh nhaïy-chaäm chaïp cuûa chuùng sinh, goïi laø löïc thöù tö. Bieát ñuùng nhö thaät veà nieàm vui khaùc nhau cuûa caùc chuùng sinh, goïi laø löïc thöù naêm. Bieát ñuùng nhö thaät veà caùc loaïi taùnh khaùc nhau cuûa theá gian, goïi laø löïc

thöù saùu. Bieát ñuùng nhö thaät veà taát caû nôi ñeán cuûa ñaïo, goïi laø löïc thöù baûy. Bieát ñuùng nhö thaät veà moïi vieäc cuûa ñôøi tröôùc, goïi laø löïc thöù taùm. Bieát ñuùng nhö thaät veà söï vieäc soáng cheát, goïi laø löïc thöù chín. Bieát ñuùng nhö thaät veà vieäc cuûa laäu taän, goïi laø löïc thöù möôøi. Bôûi vì coù ñöôïc möôøi löïc cuûa Phaät nhö vaäy, cho neân duøng taâm ñaïi thöøa phaùt nguyeän thì ngay luùc aáy tieán vaøo Taát ñònh tuï. Hoûi: Coù phaûi ai môùi phaùt taâm ñeàu coù töôùng taâm nhö vaäy chaêng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Môùi phaùt taâm thì coù töôùng nhö vaäy. Nhöng thaät söï khoâng phaûi. Taïi sao vaäy? Vieäc naøy caàn phaân bieät, khoâng neân traû lôøi xaùc ñònh. Vì sao? Vì heát thaûy Boà-taùt khi môùi phaùt taâm khoâng phaûi taát caû ñeàu tieán vaøo Taát ñònh. Hoaëc coù ngöôøi khi môùi phaùt taâm thì may luùc aáy tieán vaøo Taát ñònh. Hoaëc coù ngöôøi daàn daàn tu

ñaïo coâng ñöùc, nhö Phaät Thích-ca Maâu-ni, khi môùi phaùt taâm khoâng tieán vaøo Taát ñònh, sau ñoù tu taäp coâng ñöùc gaëp ñöôïc Phaät Nhieân Ñaêng thì coù theå tieán vaøo Taát ñònh. Vì vaäy oâng noùi heát thaûy Boà-taùt môùi phaùt taâm lieàn tieán vaøo ñòa Taát ñònh, ñoù laø taø luaän. Hoûi: Neáu laø taø luaän, thì taïi sao oâng noùi duøng taâm naøy maø tieán vaøo Taát ñònh? Ñaùp: Vì coù Boà-taùt môùi phaùt taâm lieàn tieán vaøo Taát ñònh, duøng taâm naøy coù theå ñaït ñöôïc ñòa thöù nhaát. Bôûi vì ngöôøi naøy cho neân noùi laø môùi phaùt taâm lieàn tieán vaøo trong Taát ñònh. Hoûi: Ñoù laø taâm ban ñaàu cuûa Boà-taùt, Phaät Thích-ca-Maâu-ni môùi phaùt taâm thì taâm naøy nhö theá naøo? Ñaùp: Taâm naøy khoâng laãn taïp vôùi taát caû phieàn naõo. Taâm naøy lieân tuïc vôùi nhau khoâng ham theo Thöøa khaùc. Taâm naøy vöõng chaéc maø taát caû ngoaïi ñaïo khoâng coù naêng löïc thaéng ñöôïc. Taâm naøy taát caû quaân ma khoâng theå naøo phaù hoaïi. Taâm naøy laø luoân luoân coù naêng löïc quy taäp moïi thieän caên. Taâm naøy coù naêng löïc bieát roõ caùc phaùp höõu vi vaø voâ vi. Taâm naøy khoâng lay ñoäng maø coù naêng löïc thaâu nhieáp Phaät phaùp. Taâm naøy khoâng che phuû maø xa rôøi caùc taø haïnh. Taâm naøy an truù khoâng theå lay ñoäng noåi. Taâm naøy khoâng coù gì saùnh baèng, khoâng coù gì traùi ngöôïc nhau. Taâm naøy nhö kim cang thoâng suoát taát caû caùc phaùp. Taâm naøy khoâng taän cuøng maø quy taäp voâ löôïng coâng ñöùc phöôùc thieän. Taâm naøy bình ñaúng gioáng nhö taát caû moïi chuùng sinh. Taâm naøy khoâng coù cao thaáp, khoâng coù gì sai bieät. Taâm naøy laø taùnh thanh tònh khoâng coù gì caáu tröôïc. Taâm naøy xa lìa caáu nhieãm maø ngoïn löûa trí tueä saùng ngôøi. Taâm naøy khoâng laàm loãi, khoâng rôøi boû taâm saâu xa. Taâm naøy Töø Bi roäng lôùn gioáng nhö hö khoâng. Taâm naøy laø bao la maø tieáp nhaän taát caû chuùng sinh. Taâm naøy khoâng ngaên

caûn cho ñeán khoâng chöôùng ngaïi ñoái vôùi trí. Taâm naøy bao phuû khaép nôi maø khoâng ñoaïn maát Ñaïi Bi. Taâm naøy khoâng giaùn ñoaïn maø coù naêng löïc hoài höôùng chính xaùc. Taâm naøy laø nôi taát caû chuùng sinh höôùng veà, ngöôøi trí tueä ñeàu ca ngôïi. Taâm naøy ñaùng nhìn ngaém, haøng tieåu thöøa luoân luoân chieâm ngöôõng. Taâm naøy khoù thaáy ñöôïc, taát caû caùc chuùng sinh khoâng theå naøo nhìn thaáy. Taâm naøy khoù phaù huûy maø coù naêng löïc deã daøng tieán vaøo Phaät phaùp. Taâm naøy laø an truù trong truù xöù cuûa taát caû moïi nieàm vui voán coù. Taâm naøy laø cuûa caûi söû duïng laøm phöôùc ñöùc trang nghieâm. Taâm naøy laø cuûa caûi söû duïng ñeå trí tueä choïn löïa. Taâm naøy thuaàn haäu laáy boá thí laøm cuûa caûi söû duïng. Taâm naøy laø cuûa caûi söû duïng cho ñaïi nguyeän trì giôùi. Taâm naøy laø cuûa caûi söû duïng nhaãn nhuïc khoù caûn trôû. Taâm naøy laø cuûa caûi söû duïng cho tinh tieán khoù thaéng ñöôïc. Taâm naøy laø cuûa caûi söû duïng cho thieàn ñònh vaéng laëng. Taâm naøy laø cuûa caûi söû duïng cho trí tueä khoâng coù gì laøm naõo haïi. Taâm naøy laø taâm Töø saâu xa khoâng heà coù saân haän ngaên caûn. Taâm naøy laø taâm Bi saâu daøy vôùi goác reã saâu thaúm. Taâm naøy laø Taâm Hyû saâu daøy voâ cuøng vui veû. Taâm naøy laø taâm Xaû saâu daøy, moïi khoå vui khoâng lay chuyeån ñöôïc. Taâm naøy ñöôïc thaàn löïc cuûa Chö Phaät

cuøng hoä nieäm. Taâm naøy noái tieáp nhau laøm cho Tam baûo khoâng giaùn ñoaïn. Voâ löôïng coâng ñöùc trang nghieâm cho taâm tieân tieán vaøo taát ñònh nhö vaäy, nhö trong phaåm Voâ Taän YÙ giaûi thích roäng. Taâm naøy khoâng laãn taïp vôùi taát caû moïi phieàn naõo, laø kieán Ñeá tö duy maø ñoaïn tröø hai traêm chín möôi boán loaïi phieàn naõo khoâng cho hoøa hôïp vôùi taâm, cho neân goïi laø khoâng laãn taïp. Taâm naøy lieân tuïc vôùi nhau khoâng ham theo Thöøa khaùc, laø töø luùc môùi phaùt taâm lieân tuïc theo nhau cho ñeán nay, khoâng ham theo thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät, chæ vì quaû vò Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cho neân goïi laø lieân tuïc vôùi nhau khoâng ham theo Thöøa khaùc. Boán möôi chín caâu luaän nhö vaäy, neân bieát veà taâm ban ñaàu laø nhö vaäy. Hoûi: OÂng noùi taâm naøy laø thöôøng, moïi phaùp höõu vi ñeàu laø voâ thöôøng, nhö trong Kinh Phaùp AÁn noùi: "Ngöôøi tu haønh quaùn xeùt theá gian laø Khoâng, taát caû khoâng coù gì thöôøng coøn maø khoâng bieán ñoåi, tan hoaïi". Ñieàu naøy sao coù theå khoâng traùi ngöôïc nhau? Ñaùp: Ñieàu oâng hoûi vôùi nghóa khoâng ñöôïc ñuùng lyù cho neân laøm thaønh vaán naïn naøy trong naøy khoâng noùi taâm laø thöôøng. Trong naøy tuy raèng mieäng noùi laø thöôøng, nhöng phaûi hieåu chöõ Thöôøng coù nghóa laø Taát ñònh, do taâm ban ñaàu sinh ra chaéc chaén coù naêng löïc thöôøng xuyeân quy taäp caùc thieän caên khoâng heà döøng nghæ cho neân goïi laø Thöôøng. Sinh trong nhaø cuûa Nhö Lai, nhaø Nhö Lai chính laø nhaø Phaät. Nhö

Lai: Nhö goïi laø thaät, Lai goïi laø ñeán. Ñeán trong chaân thaät cho neân goïi laø Nhö Lai. Nhö theá naøo laø chaân thaät? Ñoù laø Nieát baøn. Khoâng hö doái cho neân ñoù goïi laø Nhö Thaät. Nhö trong kinh noùi: "Ñöùc Phaät baûo vôùi caùc Tyø kheo: Thaùnh ñeá thöù nhaát khoâng coù gì hö doái, chính laø Nieát baøn". Vaû laïi, Nhö goïi laø töôùng khoâng huûy hoaïi, ñoù goïi laø Thaät töôùng cuûa caùc phaùp; Lai goïi laø trí tueä, ñeán trong Thaät töôùng thoâng suoát nghóa lyù aáy, cho neân goïi laø Nhö Lai. Laïi nöõa khoâng-Voâ töôùng-Voâ taùc goïi laø Nhö; Chö Phaät ñi ñeán ba coâng giaûi thoaùt, cuõng khieán cho chuùng sinh ñeán ñöôïc coång naøy, cho neân goïi laø Nhö Lai. Laïi nöõa, Khoâng, Voâ töôùng, Voâ taùc thì goïi laø Nhö. Chö Phaät laïi ñeán ba cöûa giaûi thoaùt aáy, caùc Ngaøi cuõng muoán cho chuùng sinh ñeán ñöôïc ñoù, cho neân goïi laø Nhö Lai. Laïi nöõa, Nhö goïi laø boán Ñeá, bôûi vì heát thaûy moïi thöù ñeàu thaáy ñöôïc boán Ñeá, cho neân goïi laø Nhö Lai. Laïi nöõa, Nhö goïi laø saùu phaùp Ba-la-maät, ñoù laø boá thí-trì giôùi-nhaãn nhuïc-tinh tieán-thieàn ñònh-trí tueä. Do saùu phaùp naøy maø ñeán ñöôïc Phaät ñòa cho neân goïi laø Nhö Lai. Laïi nöõa, boán lónh vöïc coâng ñöùc cuûa Ñeá-Xaû-Dieät-Tueä cuõng goïi laø Nhö, duøng boán phaùp naøy maø ñeán ñöôïc Phaät ñòa cho neân goïi laø Nhö Lai. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp Phaät goïi laø Nhö, duøng phaùp maø ñeán vôùi chö Phaät goïi laø Nhö Lai. Laïi nöõa, heát thaûy ñòa cuûa Boà-taùt laø Hoan Hyû-Minh-Tònh-Dieäm-Nan thaéng-Hieän Tieàn-Thaâm Vieãn-Baát Ñoäng-Thieän Tueä-Phaùp Vaân goïi laø Nhö, caùc Boà-taùt theo möôøi ñòa naøy maø ñeán vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cho neân goïi Nhö Lai. Laïi duøng taùm phaàn Thaùnh ñaïo ñuùng nhö thaät maø ñeán cho neân goïi laø Nhö Lai. Laïi duøng hai chaân Quyeàn-Trí ñi ñeán

quaû Phaät cho neân goïi laø Nhö Lai. Nhö ra ñi maø khoâng troû laïi cho neân goïi laø Nhö Lai. Nhö Lai laø ba ñôøi möôøi phöông chö Phaät. Nhaø cuûa chö Phaät goïi laø nhaø Nhö Lai. Baây giôø Boà-taùt thöïc haønh ñaïo Nhö Lai, noái nhau khoâng döùt cho neân goïi laø sinh vaøo nhaø Nhö Lai. Nhöng Boà taùt naøy chaéc chaén thaønh Nhö Lai, cho neân goïi laø sinh vaøo nhaø Nhö Lai. Ví nhö sinh vaøo nhaø cuûa Chuyeån luaân Thaùnh vöông thì coù töôùng cuûa Chuyeån luaân Thaùnh vöông, ngöôøi naøy chaéc chaén laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông. Boà-taùt naøy cuõng nhö vaäy, sinh vaøo nhaø Nhö Lai, phaùt taâm nhö vaäy cho neân chaéc chaén thaønh baäc Nhö Lai, thì goïi laø sinh vaøo nhaø Nhö Lai. Coù ngöôøi noùi: Nhaø Nhö Lai laø nôi choán cuûa boán coâng ñöùc Ñeá-Xaû-Dieät-Tueä. Caùc baäc

SOÁ 1521 - LUAÄN THAÄP TRUÏ TYØ BAØ SA - Quyeån 1 100

Nhö Lai töø trong boán coâng ñöùc naøy maø sinh ra, cho neân goïi laø nhaø Nhö Lai. Coù ngöôøi noùi: Baùt nhaõ Ba-la-maät vaø phöông tieän laø nhaø Nhö Lai, nhö trong kinh Trôï Ñaïo noùi: Trí ñoä voâ cöïc laø ngöôøi meï, Thieän quyeàn phöông tieän laø ngöôøi cha, Vì sinh ra neân goïi laø cha, Bôûi nuoâi döôõng neân goïi laø meï. Taát caû theá gian laáy cha meï laøm nhaø. Do hai coâng ñöùc naøy gioáng nhö cha meï cho neân goïi laø nhaø. Coù ngöôøi noùi: Phaùp thieän vaø trí tueä goïi laø nhaø cuûa chö Phaät. Chö Phaät sinh ra töø hai phaùp naøy. Hai phaùp naøy chính laø coäi reã cuûa moïi phaùp thieän. Nhö trong kinh noùi: “Thöïc haønh ñaày ñuû hai phaùp naøy thì thaønh töïu chaùnh phaùp. Phaùp thieän laø cha, trí tueä laø meï. Hai phaùp naøy cuøng hoøa hôïp nhau thì goïi laø nhaø cuûa chö Phaät”. Nhö noùi: Boà taùt laáy phaùp thieän laøm cha, Laáy trí tueä laøm meï cuûa mình, Taát caû caùc Nhö Lai ba ñôøi, Ñeàu töø hai phaùp naøy sinh ra. Coù ngöôøi noùi: Tam-muoäi Baùt chu vaø Ñaïi bi goïi laø nhaø cuûa chö Phaät. Töø hai phaùp naøy sinh ra caùc Ñöùc Nhö Lai. Trong ñoù, Tam-muoäi Baùt chu laø cha, Ñaïi Bi laø meï. Laïi nöõa, Tam-muoäi Baùt chu laø cha, Voâ sinh phaùp nhaãn laø meï. Nhö trong Trôï Boà-ñeà coù noùi: Tam-muoäi Baùt chu laø ngöôøi cha, Ñaïi Bi-Voâ sinh laø ngöôøi meï, Taát caû caùc Nhö Lai ba ñôøi, Töø hai phaùp naøy maø sinh ra. - Nhaø Nhö Lai khoâng heà coù loãi laàm, laø nhaø thanh tònh. Thanh tònh nghóa laø saùu phaùp Ba-la-maät, boán nôi quy tuï coâng ñöùc, phöông tieän Baùt nhaõ Ba-la-maät, phaùp thieän vaø trí tueä, Tam-muoäi Baùt chu, Ñaïi Bi vaø caùc Nhaãn, ñeàu laø caùc phaùp thanh tònh, khoâng heà coù loãi laàm cho neân goïi laø nhaø thanh tònh. Boà-taùt laáy caùc phaùp naøy laøm nhaø cho neân khoâng coù nhöõng loãi laàm. - Chuyeån ñoåi loãi laàm chuyeån ñoåi töø ñaïo lyù cuûa theá gian maø tieán vaøo ñaïo xuaát theá voâ thöôïng, ñaïo lyù theá gian goïi laø ñaïo thöïc haønh cuûa haøng phaøm phu, chuyeån ñoåi goïi laø döøng laïi. Ñaïo lyù cuûa phaøm phu thì khoâng coù naêng löïc cuoái cuøng ñeán ñöôïc Nieát baøn, maø thöôøng qua laïi trong sinh töû, ñoù goïi laø ñaïo lyù cuûa phaøm phu. Xuaát theá gian laø nhôø vaøo ñaïo lyù naøy

maø ñöôïc thoaùt khoûi ba coõi, cho neân goïi laø ñaïo lyù xuaát theá gian. - Thöôïng nghóa laø toát ñeïp cho neân goïi laø thöôïng. Nhaäp laïi chính thöùc thöïc haønh ñaïo phaùp cho neân goïi laø nhaäp. Duøng taâm naøy böôùc vaøo ñòa thöù nhaát, goïi laø

ñòa Hoan hyû. Hoûi: Sao goïi ñòa thöù nhaát laø ñòa Hoan hyû? Ñaùp: Nhö ñaït ñöôïc quaû vò thöù nhaát, Cuoái cuøng ñeán ñöôïc choán Nieát-baøn, Boà taùt ñaït ñöôïc ñòa vò naøy, Taâm luoân luoân coù nhieàu hoan hyû Töï nhieân ñöôïc taêng theâm maïnh meõ Chuûng töû cuûa Chö Phaät Nhö Lai, Vì vaäy cho neân nhö ngöôøi naøy, Ñöôïc goïi laø ngöôøi baäc Hieàn thieän. Nhö ñaït ñöôïc quaû vò thöù nhaát, laø nhö ngöôøi ñaït ñöôïc ñaïo quaû Tu- ñaø-hoaøn, kheùo leùo ñoùng chaët cöûa vaøo ba aùc ñaïo, nhaän thaáy phaùp-tieán vaøo phaùp vaø ñaït ñöôïc phaùp, an truù kieân coá trong phaùp khoâng theå naøo laøm cho khuynh ñoäng. Cuoái cuøng ñeán ñöôïc choán Nieát baøn, ñoaïn ñöôïc phaùp do kieán ñeá maø ñoaïn, cho neân taâm voâ cuøng hoan hyû, giaû söû coù nguû nghæ-ueå oaûi nhöng khoâng ñeán noãi rôi vaøo hai möôi chín coõi khaùc. Nhö duøng moät maûy loâng chia laøm traêm phaàn, duøng phaàn traêm cuûa moät maûy loâng aáy chaám laáy nöôùc bieån roäng, chæ gioáng nhö vaøo ba gioït maø thoâi. Khoå ñaõ dieät thì nhö nöôùc bieån roäng, khoå coøn laïi chöa dieät thì nhö vaøi ba gioït ñaõ chaám laáy. Taâm luoân luoân coù nhieàu hoan hyû, Boà taùt ñaït ñöôïc ñòa thöù nhaát nhö vaäy roài, goïi laø sinh trong nhaø Nhö Lai, ñöôïc taát caû trôøi roàng, daï-xoa, Caøn-thaùt-baø, A-tu-la, Ca-laâu-la, Khaån-na-la, Ma-haàu-la- giaø, Phaïm vöông, Thieân vöông, Sa moân, Baø-la-moân vaø heát thaûy Thanh vaên, Bích-chi-Phaät ñeàu cuøng nhau cuùng döôøng cung kính. Taïi vì sao? Bôûi vì ngöôøi sinh trong nhaø naøy khoâng coøn coù loãi laàm, chuyeån ñoåi ñaïo lyù theá gian tieán vaøo ñaïo lyù xuaát theá gian, chæ vui vôùi loøng cung kính Ñöùc Phaät, ñaït ñöôïc xöù sôû cuûa boán coâng ñöùc, ñaït ñöôïc muøi vò quaû baùo cuûa saùu phaùp Ba-la-maät, khoâng ñoaïn maát doøng doõi cuûa Chö Phaät cho neân taâm voâ cuøng hoan hyû. Boà taùt naøy voán coù noãi khoå coøn laïi chæ baèng vaøi ba gioït nöôùc, tuy traûi qua traêm ngaøn öùc kieáp ñaït ñöôïc quaû vò Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, nhöng ñoái vôùi noãi khoå sinh töû töø voâ thæ, chæ gioáng nhö vaøi ba gioït nöôùc, nhöõng noãi khoå ñaõ ñöôïc dieät tröø thì gioáng nhö nöôùc trong bieån roäng. Vì vaäy cho neân ñòa naøy goïi laø ñòa Hoan Hyû.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.